

RATO pamokėlė su E. Velička: lietuvių liaudies instrumentai tada ir dabar

Pereitą sekmadienį, lapkričio 25 d., „Rato“ pamokėlė buvo ypatinga. Svečiavosi (vardinu tik su pamokėle susijusias kompetencijas) etnomuzikologas, vaikų muzikinio ugdymo specialistas, lietuvių liaudies instrumentų virtuozas, charizmatiškasis Eirimas Velička.

Nors jau išsikraustėme iš Lietuvos Respublikos atstovybės prie Jungtinių Tautų biuro ir kitų tarptautinių organizacijų Ženevoje patalpų, bendradarbiavimas su atstovybe tęsiasi. Gaivilės Stankevičienės pastangomis Atstovybė parėmė šią nuostabią visiems atvirą pamokėlę.

Lietuvių kalbos ir kultūros mokymasis – daugialypis reiškinys. Diskusijos apie tai ko ir kaip turėtų mokyti lituanistinės mokyklėlės – nesibaigia, tačiau niekam nekyla abejonių, kad etninės kultūros pažinimas, išgyvenimas, žaidimas ja – esminė jų mokymo programos dalis.

Eirimą Veličką pažįstu iš jo muzikos vadovėlių (tiksliau, vadovėlio 1-ai klasei, nors jis yra parašęs keturis). Jį prieš keletą metų gavome kaip paramą, manau, dar iš Tautinių mažumų departamento. Veličkos vadovėliai ypatingi tuo, kad ugdo etnokultūrinę sąvivoką, todėl yra nepamainoma metodinė priemonė lituanistinėje mokyklėlėje.

Be muzikos, jo vadovėliuose gausu informacijos, susijusios su lietuvių kalba, jos skambesiu (daug trumposios tautosakos pavyzdžių ir dainelių, ugdančių lietuvių kalbos fonetinius įgūdžius), lietuviškais simboliais, gausu esminių žinių apie lietuvių kultūrą. Veličkos vadovėlį pirmai klasei „Rate“ naudoju jau treji metai. Iš jo išmokome paukščių balsų pamėgžiojimų, net keletą dainelių, sužinojome apie M.K. Čiurlionio simfoniją „Jūra“ ir dar daug ko.

Gailėdamasi, kad kol kas neturime kultūriškai savito lietuviško elementoriaus (dažniausiai juose yra du teisiogiai su lietuvių kultūra susiję skyriai – vienas, skirtas kalėdoms, kitas – valstybingumui) Veličkos etnomuzikologinio ugdymo idėją produktyviai išnaudoju savo pamokėlėse. Todėl džiaugiuosi, kad interkatyvią pamokėlę „Lietuvių liaudies instrumentai tada ir dabar“ vedė būtent jis.

Į salę Eirimas įžengė pūsdamas dūdmaišį. Šį instrumentą prieš du metus jau matėme Arvydo Lunio rankose, tačiau čia jis buvo ne tik matomas, bet ir liečiamas, pamokėlės pabaigoje vaikai, t.y. Benas, juo įspūdingai grojo.

Atsisėdęs į savo muzikanto kėdę Eirimas pasiėmė kankles. Nė vienas vaikas, deja, nežinojo to instrumento pavadinimo (puikus įrodymas, kad tokia pamokėlė reikalinga ir kad ją, ko gero, reikėtų rengti kasmet). Sau pritardamas kanklėmis Eirimas dainavo „Graži ponija pelėda“, „Dvi vištelės baltos“, pasekė ilgą pasaką apie tai, kaip vilkas rijo ašaką, mes jam kaip galėdami pritarinėjome.

Lengviau buvo pritarti ilgai ir logiškai besivystančiai dainelei „Aš turėjau gaidelį“, tik jau man žodis gerklėj užstrigo, kai gavęs vištą, antį, žasį, avį, kiaulę ir net karvę Eirimas pačios užsinorėjo, nors iš dainos, žinoma, žodžių neišimsi.

Prisidainavę vaikai apgulė maestro, nes jis ėmė dalinti molinius švilpukus. Užgiedojo paukščių choras – jau seniai tokio klegesio nebuvome girdėję.

Po to atėjo laikas ir skudučiams, kuriuos ne visiems vaikams pasisekė išpūsti. Tačiau visi pečius surėmę „Trys trys kampe tupi“ ir rugius iškūlėme.

Na, o tada tai jau ratavome – ir „Dūda“, ir „Kiškelį“, ir „Gili gili upelė“.

RATO pamokėlė su E. Velička: lietuvių liaudies instrumentai tada ir dabar

Kitą kartą pas mus ateis Kalėdų senis, prisiminsime šiuos išmokus žaidimus. Na, o kadangi jau lapkričio pabaiga, padainavome ir keletą kalėdinių dainų, taip pat ir „Kam Tavo vilkeli akelės šviesios“.

Sunku buvo skirstytis, vaikams labai rūpėjo visus instrumentus patiems išbandyti – Benas dūdmaišį pūtė, Marijona kankliavo, Inis šaukštais grojo, o kai kurie tėveliai dambreliu vos dantų neišsimušė...

